

A nő jogi helyzete a kulturállamokban.

Írta: Szegvári Sándorné.

(Befejezés.)

Németországban a törvény még mindig több évi *fegyházzal* sújtja a leányanyát, ki gyermekülést követett el.

Görögország (általános férfi választójog) asszonya vagyonjogilag és a szülői hatalom tekintetében sokkal rosszabb helyzetben van, mint az orosz nő.

Angolországban földbirtokot csak a legidősebb *fiú*, vagy a legidősebb *férfi* rokon örököl valamennyi többi testvér és rokon rovására. A törvénytelen gyermek sem apjától, sem anyjától nem örököl.

A szomszédos *Ausztriában* a törvény cölibátusra kényszeríti a tanítónőt épp úgy, mint a posta, a távírda és a távbeszélő női tisztviselőit. A férjes asszony vagyonjogi helyzet; igen hátrányos. A *gyermekölést*, ha leányanya követi el, 20 évig terjedhető nehéz börtönnel bünteti az osztrák törvény. Ha férjes asszony a tettes, életfogytiglani nehéz börtön is lehet a büntetés.

Magyarországban – elavult konzervatív férfi választójog mellett – aránylag sokkal előnyösebbek, emberségesebbek ezekben a vonatkozásokban a törvények és a jogszokás.

Bizonyos tehát, hogy még a legáltalánosabb *férfi* választójog sem jelent demokráciát, nem teremtheti meg a lehető legtökéletesebb igazságosságot a törvényekben, sőt nagyfokú igazságtalanságokat is tűr meg néha a jogtalan női nemmel szemben.

A hatalom igazi demokratizálását és annak következése képen a törvények igazságosságát csak valamennyi teljes korú polgár politikai egyenjogúsítása teremtheti meg.

„Minek is az a politikai jog? Nincs szükségünk rá”, mondják, sajnos, még számosan asszonyok, értékes és nagyra képes asszonyok is néha. Ha kötelességeinket a családban és hivatásainkban, a szociális munka és a köz-

jótekonyság terén hiven teljesítjük, akkor a férfiak idővel be fogják látni, hogy milyen értékesek vagyunk és a törvényeket is a mi óhajunk szerint fogják megváltoztatni. Végzetes tévedés, hiú önámítás!

Ez soha, de soha sem fog bekövetkezni, még ha a legjobb akaratot is tétélezzük fel valamennyi férfi-törvényhozóban. Ők egyszerűen nem képesek rá, mert férfiak. Mert másképp éreznek és gondolkodnak, nem érthetik át bajainkat és sérelmeinket és nem teremthetik meg az összesség számára azokat az értékeket és javakat, melyeket mi, asszonyok vagyunk hivatva megteremteni a törvényhozásban épp úgy, mint a kultúrélet minden terén.

Különbö is erre nézve elegendő lesz, ha idézem azokat a sorokat, melyeket Újzéland megbízottja, sorainak élére tesz.

Újzéland 1893 előtt az angol anyaország rendkívüli rossz és kedvezőtlen törvénykezését bírta a nőket illetőleg. Minden törvényt, mely a nők helyzetén javított 1893 óta alkottak. 1893-ban nyerték el Újzélandban a nők az általános és titkos politikai választójogot.

De még ha lehetővé képzeljük a lehetetlent, ha elképzeljük, hogy a férfiak a maguk jószántából helyreállítják a törvény szavában az egyenlőséget férfi és asszony között, ez még korántsem jelentené azt, hogy célunkat elértük.

A paragrafus maga még nem mindenható és gyakran nem a *betű* az, amely ől, hanem a *szellem*, amely ik a paragrafus mögött lappang; a szellem, mely interpretál, mely elferdít, ezúttal a *férfiuralom* szelleme. A közszellem, ha egyoldalú hatalom formálja és befolyásolja, szörnyeteggé válik, mely lenyűgözi, megfojtja áldozatát minden paragrafus és minden büntetőtörvény dacára és ellenére! Az *egyenlőség* nem egyenlőség, a *védelem* elégtelen, vagy éppenséggel támadás, jognyirbálás.

Példák. A törvény néha férfimunkásokat véd néha női munkásokat.

Ha a törvény egy új intézkedést mond ki a *férfi-munkás* védelmére, akkor abból okvetlenül az következők, hogy az illető férfimunkások jövedelme, biztonsága nő, munkaideje csökken, szóval hogy anyagi helyzete javul.

Ha *munkásnőket* véd a törvény, akkor mindig csak a fajt védi meg a munkásnő személyes anyagi érdeke ellen. Pedig mind a két érdeket Össze lehet egyeztetni, a faj sokkal nagyobb dicsőségére.

A *magyar* törvény megbünteti a gyermekeleány elcsábítását (elcsábítását, a szó közönséges és nem jogászai értelmében) 14 éves életkoráig. A 14 és 16 év közötti leányt már nem védi a törvény, pedig a leány ugyancsak a magyar törvény szerint 16 éves korában érik csak meg a házasságra. A 14 és 16 év közötti leány tehát a törvényes házasságra törvényeink értelmében még éretlen, de a csábító férfi számára már szabad préda. Kétszeresen megrontani *szabad* az éretlen gyermeket.

Mi nem tarthatjuk előnynek azt a körülményt, hogy az erre vonatkozó büntetőtörvények csak a nőt védik és csak a férfit büntetik, mi leszünk az elsők, akik, ha módunk lesz rá, rajta leszünk, hogy ezek a védőintézkedések a fiúgyermekre is terjesztessenek ki.

Enyhe paragrafusokat eszeinek ki a jószívű törvényhozók, a kétségbeesett elhagyott leány javára, ki

gyermekét szülés után megölte. Legyen a büntetés „csak” több évi fegyház, „csak” 20 évi nehéz börtön, a magyar törvény szerint „csak” öt évig terjedhető fogház.

Aránylag hazánk törvénye tényleg a legenyhébbek közé tartozik.

Hanem a nyomorult férfit, ki kegyetlen magaviseletével a tett igazi okozója volt, azt nem keresi egyetlen állam büntetőtörvénye sem.

Magyarországon a törvény szerint az iparkamarába úgy választható, iskolaigazgatónak épp úgy nevezhető ki a nő, mint a férfi. Miképp fest ez az egyenlőség a való életben? Az iparkamarába még eddig nő nem jutott be kandidáció is csak azóta történt egy ízben, mióta Magyarország intenzív politikai nőmozgalom támadt.

Hogy női iskolaigazgatók száma nincsen arányban a tanítónők számával, azt ugyebár fel sem kell említeni.

A magyar házasságjog és a magyar büntetőtörvény nem tesz különbséget a nő és a férfi házasságtörésének elbírálásában. (1894: XXXI. t.-c. 6. §.), (Btkv. 248. §.)

Nem tagadjuk, haladás ez számos európai állam erre vonatkozó intézkedéseivel szemben.

De milyen szatíra válik ebből az „egyenlőségből” az *életben*, melyet a kettős morál igazgat, melyben a kettős morál sokkal hatalmasabb tényező, mint ezek az igazságos paragrafusok.

A nő jogi helyzetének alapos tanulmányozása tehát nemcsak arra tanít bennünket, hogy a nőnek égető szüksége van a polgárjogokra, mert csak a törvényhozásra gyakorolt közvetlen befolyása által változtathatja meg a törvényeket úgy, hogy ezek teljesen igazságosak és méltányosak legyenek. Hanem megtanítanak ezek az ismeretek bennünket arra is, hogy a törvény *szavának* igazságossága még mindig nem elég garancia arra nézve, hogy abból az életben az egyénekre nézve való, élő igazságosság váljék.

A polgárjogokra tehát azért is van múlhatatlanul szükségünk, hogy ezek segítségével bejuttassuk az erre méltó és alkalmas asszonyokat a parlamentbe, az igazságszolgáltatásba, a közigazgatásba.

Mert csak így teremthetjük meg – idővel – nemcsak a jó törvényeket, hanem azt a közszellemet is, mely azokkal összhangban adja meg csak azt a talajt, melyből majdan kivirágozhatnak az igazi egyenlőség a két nem között és a mindnyájunk által oly forrón áhított szociális igazságosság.

Késő unokák majd ámulva és elszörnyűködve fogják tudomásul venni, hogy még napjainkban is voltak asszonyok, kik nyugodtan túrték, hogy rájuk nézve kötelező törvényeket alkossanak ők nélkülök, kik természetesenek találták, hogy a házasság őket jobbágyokká alacsonyítja, kik nem ütköztek meg azon, hogy hivatásokat, iskolákat elzárhatnak a nő elől és hogy nőkre és férfiakra vonatkozó perekben férfiak és csak férfiak vádolnak, védenek és ítéleznek.

És miután az előttünk fekvő törvénygyűjteményt hatalmas eszköznek tartjuk, ezeknek az asszonyoknak a helyes útra való térítésére, nemcsak a könyv elolvasását és tanulmányozását ajánljuk melegen, hanem terjesztését is a társadalom minden körében.